

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Artioli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunei.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an: 14 franci.
Pe 1/2 an: 7 franciScrisorile pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Predică la Dumineca Slăbănogului.*)

„Și pentru aceasta goneau
jidovii pe sus și căutau
să-l omoare pre el, căci
facea acestea Sâmbăta“
(Ioan c. 5 v. 16.)

Iubiților mei credicioși!

Ați auzit în s. Evanghelie de astăzi cum jidovii voiau să ucidă pe împăratul vieții. Și pentru ce? Ce fărâdelegi a săvârșit oare? A hulit pe Dzeu și-a bătut joc de biserică, a îndemnat poporul la răzvătire și nelegiuiri? Nu, ci a îndrăznit Mântuitorul nostru preamios să zică unui slăbănog, ce 38 de ani s'a zvârcolit pe patul chinurilor: »*Ia-ți patul tău și umblă!*«. Dar nu numai atât. A îndrăznit mai mult, a îndrăznit să curme suferințele nenorocitului în ziua premăririi lui Dzeu, în ziua Sâmbetei. Vedeți, fraților, până unde au mers jidovii în rătăcirile lor. În loc să se prostearnă la pământ strigând cu smerenie: »Doamne mulțămimu-ți că ne-ai învrednicit să vedem și minunea aceasta, că ne-ai dat pildă, cum să cinstim ziua Dlui«, ei strigă cu ochi tulburi de ură și de pismă: moarte lui! moarte, căci a necinstit ziua Sâmbetei, moarte lui, căci a mântuit Sâmbăta pe nefericitul slăbănog. Așa-i că vă scârbiți de-atâta uitare sine, de acești fățarnici, cari huiduiau binefacerea și îndurarea în zi de sărbătoare, și te opriau să dai bietului olog o gură de apă răcoritoare în zi de Sâmbăta. Așa, că vă scârbiți și vă întristați? — Să nu vă îngâmfăți însă frații mei, nu, fiindcă nici noi nu suntem curați de astfel de zmințele. 20 de veacuri s'au scurs de-atunci, dar păcatul jidovilor l-am moștenit și noi, deși nu în forma aceea, dar l-am moștenit. Sângele nevinovat al mielului lui Dzeu nu l-a putut cu totul spală din firea noastră pornită spre rău. Și între creștini se află oameni, cari nu voesc sau nu știu cinsti ziua lui Dzeu. Și fiindcă aceasta neștiință sau reavoință din zi în zi fură tot mai multe suflete din turma lui Hristos, m'am hotărât să vă vorbesc astăzi despre cinstirea santei zile a Dlui despre

cinstirea Duminecii și a s. sărbători. Vă rog să mă urmăriți cu luare aminte, ca să nu răsune în pustiu cuvintele mele.

Iubiților credicioși! Știți că Dzeu a odihnit în ziua a 7-a, a sfințit-o și a poruncit și oamenilor să o cinstească asemenea. În legea veche se cinstea ca ziua a 7-a Sâmbăta, iar în cea creștinească se cinstește Dumineca, pentru că Dumineca este pentru creștin ziua binecuvântării, ziua mântuirii. Dumineca a biruit Domnul nostru Isus Hristos moartea ridicând-se din întunerecul mormântului, unde l-a îngropat ticăloșia omenească; dumineca s'a pogorit peste apostoli Duhul sânt; dumineca s'au întâmplat și alte minunate lucruri, pentru ce noi ținem la aceasta ziua ca la o moștenire scumpă și neprețuită, ținem la ea ca la viața însăși, pentru că e ziua în care Hristos a dat înțeles vieții noastre. O cinstim mai mult decât alte zile de rând, pentru că e sântă și mare aceasta zi. — Dar să nu cugetați fraților, că cinstirea Duminecii prin odihnă însemnează trândăvie; cinstirea Duminecii însemnează muncă, muncă sufletească, pentru că Dumineca e *ziua sufletului*. Sufletul, care 6 zile a stat poate amorțit, în ziua a 7-a își cere dreptul la viață. — Tu creștine nu-l respinge, ci ascultă-i chemarea. Odihnește-ți trupul tău sleit de ostenală, dar înalță-ți gândul la cel de sus, înviorază-ți sufletul cu o rugăciune umilită de mulțămită, iar dacă cumva în cursul săptămânii ți-l-ai păfat cu hulă, cu pismă sau cu sudălmi roagă-te la preainduratul Dzeu să te curățe, roagă-te cu lacrimile ferbinți ale psalmistului: »*Inimă curată zidește întru mine Dzeule și duh drept înoeste întru cele din lăuntru ale mele*« (ps. 50 v. 12) vină la s. Lui locaș și ascultă cuvântul adevărului, roagă-l să te ferească de primejdii, și de oamenii răi; roagă-l să-ți dea tărie, să poți răbdă amarul săptămânii ce vine, pentru că ce are și omul sârman pe lumea aceasta? Pe bunul Dzeu ocrotitorul, iar dacă și-a perdut tăria sufletească dacă și-a perdut nădejdea în El, ce-i mai rămâne? muncește omule în ziua Duminecii, muncește pentru bogăția și comoara sufletului, căci e singură comoară. pe care »n'o fură furii și n'o rod moliile«, adapă-te la izvorul limpede al învăță-

*) Rostită înainte tinerimii seminariale.

turii, culegē mierea din cărțile sante și alte cărți folositoare, ce le ai la îndemână, fiindcă astăzi frații mei războiul vieții e aprig, și veți ieși zdrobiți din el, dacă nu vă veți înarmă cu scutul credinții și cu sabia învățaturii. Grăbiți pânăce e ceasul, căci mâne va trebui să începeți din nou truda celor 6 zile pentru hrana trupului vostru. Dar și mâne oare cine va munci mai cu drag și mai cu spor? Cel sărac la pricepere, cel învrăjbit cu credința și cu Dzeu sau cel bogat la suflet și cu inima împăcată? Folosiți-vă iubirii mei de ziua Dlui, fiindcă »Sâmbăta e pentru om și nu omul pentru Sâmbăta« cum zice s. Scriptura.

Dar fraților Dumineca nu este numai ziua sufletului, ci este și *praznicul iubirii*. — Dacă totdeauna nu putem, barem în aceasta zi să fim creștini nefătăriți, barem în această s. zi să trimitem bolnavului o rază de mângăere, orfanului o schinteie de bucurie; barem astăzi să se încălzească și săracul la focul dragostei creștinești. Voi fraților, pe cari Dl v'a ajutat să vă faceți rost de-agoniseală, când vă puneți duminica la masa bogat așternută nu uitați, că poate vecinul vostru n'are grâu în hâmbar și n'are malaiu pe masă. Ajutați-l cu ceva din prisosul vostru și vă va da Părintele nostru întreit. Când vezi iubite creștine pe copilașii tăi zburdând și râzând de bucuria hainelor nouă, fie-ți milă și de bieții copii zdrențuroși și fără părinți, aruncă-le și lor o haină, căci „*milă voesc și nu jertfă*“ zice Dzeul tău. Barem în aceastas. zi te repezește pe câteva clipite la omul bolnav și picură pe văpaia suferințelor lui două vorbe de îmbărbătare, barem acum calcă-ți cerbicia inimii și nu pofti rău vrăjmașului tău, ba iartă-l și zi o rugăciune pentru sufletul său în numele strălucitei învieri alui Hristos.

Vedeți iubirii mei așa ar trebui să cinstim noi sânta Duminecă. Dar noi cum o cinstim? Vai fraților mi-e greu s'o spun, trebuie s'o fac însă pentru că Lumina și Adevărul, Hristos cel răstignit pe cruce îmi poruncește.

O fac și vă întreb. Oare unde petrec acum ceialalți credincioși, oare ei glasul dulce și chemător al clopotului nu l-au auzit, unde petrec? Așa, că și voi vă rușinați de rușinea lor, dar spuneți, spuneți că pânăcând preotul vostru se împărtășește cu preacurat trupul și cu preacinstit sângele lui Hristos mulți dintre ei se înfruptă cu băutura otrăvitoare, mama atâtor păcate. Până când noi aici preamărim pe stăpânul luminii, ei în casa păcatului ocăresc și înjură aducând imnuri de laudă la stăpânul întunerecului. Până când noi ne rugăm pentru pacea și bunăînțelegerea dintre oameni, pentru belșugul holdelor, ei se gâlcevesc și-și scormonesc gândurile negre între păharele pline. Și ce iconă răspingătoare!

pânăce creștinii cei buni se întorc dela biserică cu fața luminată de frica lui Dzeu și de evlavie ei trec pe uliță hăulind și glumind glume necuvi-oase. Sunt creștini aceștia? Și voi iubirii mei unde sunteți, de nu-mi ajutați să-i câștigăm pentru s. biserică, pentru îndreptare. Nu cunoașteți cuvintele ap. Pavel către Corinteni »...*de va fi vreun frate numit ...au lacomau răpitor, au bețiv, cu unul ca acesta nici să mâncați*«. (I Cor. c. 5 v. 11.)

Sunt alții însă, cari în alt chip necinstesc s. Duminecă și s. Sărbători. Văzut-am adecă creștini, cari în loc să vină la slujba dzească și să se închine odată, mers-au cu săcurea după lemne și cu furca la fân. Dar voi fraților, cari țineți clăci în sărbători și voi care luați parte la ele nu știți, că păcat neertat săvârșiți, nu știți că Dl oprește lucrul greu în sărbători; nu știți că clăcile se sfârșesc cu beții, iar bețiile cu blăstăme și bătăi? Adecă în loc de rugăciuni blăstăme și bătăi? Cum veți mai îndrăzni voi, cum voi mai îndrăzni eu să mă rog la prea dreptul Dzeu să păzească satul nostru de foc și țarina noastră de grindină Spuneți-mi!

Sunt unii iubitorilor mei, cari nu știu altcum cinsti ziua Duminecii, decât prin somn și trândăvie, cei mai tineri prin jocul de cărți și alte deprinderi deșarte. Să ne gândim însă puțin: chiar noi creștinii, cari pururea trebuie să fim treji cu duhul, să ne amortim sufletul prin astfel de îndeletniciri, în cari se perde fără folos banul câștigat cu sudoare. Dar nu numai atât, odată cu banul perdem liniștea perdem bunul cumpăt și în loc să ne bucurăm în ziua bucuriei, în ziua învierii lui Hristos, noi ne supărăm, ne facem inimă rea. În loc să citim și să ascultăm d. p. minunatele întâmplări din viața s. Ioan Gură de aur noi ne risipim puterea minții și căldura inimii în jocuri nebune. Cătă uitare de sine!

V'ați înșelă însă fraților, când ați crede, că împlinind litera legi, ați împlinit și legea, nu. „*Litera omoară, iar duhul face viu*“ V'ați înșelă, când ați crede, că cercetând s. biserică în Dumineci și sărbători ați făcut destul, datorinței voastre de creștini. Mu-i destul că ai mers cu trupul la biserică, și dacă voești să cinstești s. Duminecă schimbăți ci duhul tău cel rău. Nu-i destul, că tu ești în biserică, ci biserică să fie în tine. Lăuntrul tău să fie casa lui Dumnezeu, iar inima ta altarul acelei case; s. slujbă să fie pentru tine apa cea vie, care te desmorțește și te învie, numai astfel ai cinstit ziua Duminecii. Altcum vei fi ca farizeii, aceste oglinzi înșelătoare ale virtuților, cari-și numărau Sâmbăta pașii, se rugau în colțul ulițelor și-și smoleau fețele, când posteau, cari mai bine-și ardeau limba în fața lumii decât să guste mâncări pregătite de Sâmbăta, dar cari tot în aceea Sâmbăta cereau cu turbare răstignirea lui Hristos mântuitorul.

Înzădar veți veni deci fraților și veți cădea în genunchi înaintea icoanelor, înzădar veți cânta cu glas sonor psalmii măritori de Dzeu, dacă mergând acasă vă veți bate nevasta, și vă veți înjură slugii, înzădar, căci ați necinstit ziua Dlui, înzădar, căci singură cercetarea bisericii, literă este, iar duhul: curăția inimii este și știți voi că »litera omoară, iasă duhul face viu«

Așa să cinstim iubiților mei credincioși s. sărbători. Precum zisei mai înainte cel puțin în aceste zile să ne bucurăm, cu cei ce se bucură, să plângem cu cei ce plâng și să urmăm Hristosului nostru din ev. de azi pentru că: »nu tot celce îmi zice: Doamne! Doamne! va intra în împărăția cerurilor ci celce face voia Tatălui meu, care este în ceruri.« (Mat. c. 8 v. 22.) zice mântuitorul. Cel puțin în aceste zile să smulgem din sufletele noastre spinele urei și a pismei umplându-ne de duhul dragostei, căci frați suntem întru Dl. Așa să cinstim fraților s. Duminecă, căci pe noi ne cinstim și pe Tatăl din ceruri îl cinstim Amin!

Gh. Andru
stud. teol. an. III

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr. or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1911.

Ședința III.

S'a ținut în 19 Aprilie (2 Maiu) 1911 ora 10 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan

Ioan I. Papp. Notar: Iosif Tărău.

22. Se citește protocolul ședinței a II-a și se verifică.

23. Președintele prezintă rugarea lui Sima Neamțu și soții din Ternova contra preotului de acolo Teodor Drecin

Se predă comisiunii petiționare.

24. Președintele prezintă rugarea comunei bis. Ianova pentru a i-se șterge restanța în contribuțiile eparhiale

Se predă comisiunii petiționare.

25. Președintele prezintă rugarea comunei bis. Ianova, prin care cere ca venitele dela sesiunea parohială vacantă de acolo să i-se cedeze pentru acoperirea unei datorii ce o are la Consistorul din Arad

Se predă comisiunii petiționare.

26. Urmează la ordinea de zi referada comisiunii bisericești prin raportorul Alexandru Munteanu. Se citește raportul general al Consistorului din Oradea-mare ca senat bisericesc și la propunerea comisiunii

În general și în special se ia la cunoștință.

27. Privitor la scăderile constatate prin raportul Consistorului, comisiunea propune ca pen-

tru delăturarea acestor scăderi, concluzul sinodal luat la raportul Consistorului din Arad să se estindă și asupra Consistorului dela Oradea-mare

Se primește cu amandamentul făcut de către deputatul Dr. Nestor Opreanu, ca Consistorul privitor la conviețuirile nelegiuite să facă raport special despre măsurile luate pentru stărpirea acestora și piedecile întimpinate.

Nr. 28. Cu privire la punctul D., al raportului referitor la parohiile vacante, la propunerea comisiunii sinodul decide ca

să se avizeze Consistorul din Oradea-Mare să vină la sesiunea proximă cu propunere concretă privitor la felul, cum s'ar putea spori contingentul de candidați de preoți.

Nr. 29. Urmează la ordinea de zi continuarea referadei comisiunii epitropești prin raportorul Andrei Horvat. Se citește raportul Consistorului din Arad referitor la cenzurarea socoții fundațiunii Zsiga din Oradea-mare de pe anul scolar 1908/909, precum și raportul aceluiaș Consistor, cumcă socoata anului 1909/1910 nu s'a înaintat și la propunerea comisiunii

Sinodul aproabă socoata anului 1908/9, iară ce privește înaintarea neregulată a acestor socoți, se însărcinează Consistorul din Arad să erueze cauzele acestei iregularități eventual prin esmiterea unei comisiuni și despre cele constatate să raporteze la sesiunea proximă.

Nr. 30. Se citește socoata fundațiunii D. F. Negreanu de pe anul 1909 cenzurată din partea Consistorului din Arad și la propunerea comisiunii:

Se aproabă, îndrumându-se senatul fundațiunii să înainteze socoțile totdeauna la timp.

Nr. 31. Se citește raportul Consistorului din Arad despre starea bunului din Cermei, și la propunerea comisiunii

Se ia la cunoștință cu observarea ca pe viitor să nu înainteze Consistorul raport special despre starea acestui bun.

Nr. 32. Se citește raportul Consistorului din Arad despre starea bunului dela Sânpetru și la propunerea comisiunii:

Se ia la cunoștință cu acelaș concluz.

Nr. 33. Se citește raportul Consist. din Arad privitor la datoria bisericeii din Checia rom. la fondurile diecezane și la propunerea comisiunii

Se ia la cunoștință cu aprobarea propunerii făcute de Consistor.

Nr. 34. Se citește raportul Consist. din Arad referitor la adaptările trebuincioase la internatul din Beiuș, în care afacere comisiunea propune și sinodul decide ca

toată afacerea să se relege competenței Consistorului din Oradea-mare, dându-i-se acestuia indemnizare, ca în scopul realizării celor mai necesare adaptări să poată ridică în contul internatului un împrumut hipotecar de 40—45000 cor. raportând despre cele săvârșite la sesiunea proximă.

Nr. 35. Se citește raportul Consistorului din Arad în afacerea reasigurării edificiilor parohiale și diecezane și la propunerea comisiunii se dă

Consistorului din Arad indemnizarea cerută la aceste reasigurări pe un nou period de 12 ani.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proximă pe 19 Aprilie (2 maiu) 1911 ora 4 d. m. când va urma la ordinea de zi referada comisiunii școlare și a altor comisiuni, ședința se ridică la ora 12^{1/2}.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a V-a din 20 Aprilie (3 maiu) 1911.

Ioan I. Papp
Episcop-președinte.

Iosif Tărău
notar.

Sedința IV.

S'a ținut în 19 Aprilie (2 Maiu) 1911 ora 4. d. a.

Președinte: Prea S. Sa Domnul Episcop diecezan

Ioan I. Papp. Notar: *Dr. Romul Veliciu.*

Nr. 36. P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp dă cetire următorului act al său:

Venerabile Sinod!

Precum învederează din protocolul Veneratului Sinod despre sesiunea ordinară din 1903 ținută după preinalta întărire a alegerii mele de episcop, am făcut sub Nrii 92 și 93 aceea declarațiune, că din aruncul anual al sidoxiei, carea formează partea întregitoare a dotațiunei episcopului diecezan mă voiu mulțami și eu pentru persoana mea, — în tocmai ca și antecesorii mei din urmă în scaunul episcopesc. — cu un paușal anual de cinci mii de coroane, anticipând din fondurile diecezane, dar astfel că plusul ce s'ar încassa an de an din aruncul 7628 cor. 23 fil, să-l pot destina însumi unui fond special cu mențiune culturală și după ce Veneratul Sinod a binevoit a lua act despre declarațiunea mea solemnă, plusul încassărilor peste paușalul de cinci mii cor., l-am și destinat imediat spre crearea unui fond în favoarea școalei diezane de fetițe, existente pe atunci în Arad, deci în favoarea acelei instituții culturale, care astăzi este cunoscută sub numele „Școala diecezană civilă de fete din Arad.”

Am făcut atunci declarația de mai sus nu numai pentru a motiva acel pasaj din vorbirea, cu care am deschis aceea sesiune sinodală, asemănând școala de sub întrebare cu orfana din munți, dar am făcut declarația de mai sus și pentru a da probe vădite, că atențiunea mea ca și episcop, totodată și patronul școalei de sub întrebare, este ațintită și asupra acestei instituții, deci în deplină cunoștință a situației ei nu numai nu voiu denegă sprijinul meu moral, ci din indemn propriu m-am angajat dela început, ca din puținul meu să duc jertfă materială întru promovarea existenței și desvoltarea progresivă a acestui foculariu de cultură, de necesitate imperativă pentru biserică și neamul nostru.

Luând apoi conducerea diezezei ca și episcop, paralel cu îngrijirea pentru bunul mers al tuturor afacerilor, am pus prețul convenit și pe încassarea contribuțiilor diecezane, între cari era și sidoxia episcopescă, și rezultatul demersurilor luate învederează din faptul, că din intratele aruncului, nu numai s'a restituit an de an fondurilor diecezane, paușalul anticipat, ci am înființat și fondul promis, care cu interesele sale anuale reprezintă la datul de 20 martie 1911 un capital de 20968 cor. 28 fil., elocată la institutul de credit și economii „Victoria” sub Nr. 18688 pagina 344 sub titlul: „Fondul de știpendii al episcopului Ioan I. Papp în favoarea școalei diecezane civile ee fete din Arad.”

Rog Veneratul Sinod să binevoiască a lua la cunoștință crearea și starea acestui fond cu adausul, că voiu depune la cassa consistorială un Regulament special relativ la împărțirea știpendiilor di acest fond și la administrarea lui.

Arad, la 17/30 Aprilie 1911.

Ioan I. Papp
Episcop.

Acest act al P. S. Sale se ia la cunoștință pe lângă ovații la adresa presidiului.

Nr. 37. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii școlare.

Raportorul cetește raportul general și rapoartele speciale ale Consistorului din Arad, cari la propunerea comisiunii

În general se iau la cunoștință.

Nr. 38. In legătură cu punctul 3. din raportul general al Consistorului din Arad ca senat școlar, referitor la inactivarea postului de revizor școlar:

Sinodul îndrumă consistorul a îndeplini postul de revizor cel mult până cu începerea anului școlar 1911/12

Nr. 39. Privitor la punctul 4. din raportul consistorului din Arad în cauza afirmării caracterului și a ridicării prestigiului școalei confessionale:

Sinodul încuviințează propunerea Consistorului din Arad ca senat școlar cuprinsă în raportul său special Nr. 2295 1911 cu adausul, că serbările intenționate să se țină numai în zile de sărbători legate, dându-se ocaziune credincioșilor a lua parte la astfel de serbări cu scopul de a li-se imprimă tot mai mult caracterul confesional și ridică prestigiul școalei confessionale.

Nr. 40. Tot cu referință la raportul special al Consistorului din Arad Nr. 2295/911 în cauza participării școlariilor în corpore la serviciu divin din 30 Noemvrie a fiecărui an și la parastasul oficial din aceea zi ținut pentru metropolitul Andreiu:

Propunerea Consistorului se încuviințează, invitând Consistorul a îndatoră pe fiecare învățător confesional a țineă elevilor cu aceea ocaziune o vorbire bine acomodată despre viața și faptele marelui Metropolit.

Nr. 41. Cu privire la prevederea școalelor confesionale cu icoane religioase, comisia propune incuviințarea propunerii Consistorului:

Se primește.

Nr. 42. În cauza propunerii făcute de Consistorul din Arad, în raportul său special cu Nr. 2296/911 cu privire la organizarea școalelor de Duminecă cu caracter catihetic:

Inițiativa Consistorului de a introduce instrucțiunea catihetică de Duminecă pentru adulți, sinodul o află de bună și folositoare pentru instruirea religioasă morală a poporului și însărcinează Consistorul a elabora un proiect de regulament amănunțit și a-l prezenta proximului sinod.

Nr. 43. La raportul special al Consistorului din Arad ca senat școlar cu Nr. 2297/1911 în chestiunea distribuirii ajutorului dat diecezii din partea marelui și nobilului mecenat Vasile de Stroescu:

Sinodul exprimă în numele diecezei marelui mecenat Vasile de Stroescu adâncă sa mulțumită și recunoștință pentru nobilul dar făcut diecezei în favoarea școalelor populare confesionale române, iar distribuirea sumelor donate făcută din partea Consistorului într-o toată în conformitate cu dorința donatorului, se ia la cunoștință.

Sinodul dând expresie adâncii sale mulțumite și recunoștințe prin sculare în picioare roagă presidiul ca acest concluz să binevoiască a-l aduce la cunoștința marelui mecenat pe calea sa.

Nr. 44. Regulamentul relativ la aprobarea manualelor de școală, prezentat sinodului din partea consistorului din Arad cu raportul special de sub Nr. 5700 la propunerea comisiei: Se ia la cunoștință aprobătoare.

Nr. 45. În meritul augmentării bibliotecilor parohiale, la propunerea comisiei, sinodul aduce următorul concluz:

Se invită Consistorul a impune în mod obligator organelor parohiei susținerii în preliminarul bisericesc a unei sume anuale începând dela 10 cor. în sus după starea parohiei pentru augmentarea bibliotecii parohiale.

Nr. 46. Cu privire la raportul special al Consistorului din Arad Nr. 2021/911 în cauza modificării concluzului sinodal Nr. 108 din 1888 la propunerea comisiei sinodul aduce următorul concluz:

Concluzul sinodal de sub Nr. 108/1888 se scoate din vigoare, iar din suma bugetară stabilită spre acest scop să beneficieze proporționat atât cei din părțile arădane, bănățene, cât și cei din părțile bihorene.

Nr. 47. În legătură cu punctul 18 din raportul general al Consistorului din Arad ca senat școlar, în afacerea școalei de aplicație, alăturată la institutul pedagogic, la propunerea comisiei, se aduce următorul concluz:

Sinodul însărcinează Consistorul a lua dispozițiuni de urgență pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala de aplicație în mod stabil, staverindu-i salariul prescrip în art. de lege XXVII din 1907 care e a se susține încă în bugetul a. curent.

Nr. 48. Se citește raportul general al Consistorului din Oradea-Mare ca senat școlar, care la propunerea comisiei:

în general se la cunoștință.

Nr. 49. În cauza inactivării unui post de revizor școlar și pentru districtul orădan la propunerea comisiei se aduce următorul concluz:

Si pentru districtul orădan se institue un post de revizor școlar, iar sinodul însărcinează presidiul de a afla modalitățile și mijloacele pentru a pune la dispoziția Consistorului din Oradea-Mare ca spese împreunate cu acest post suma până la 800 cor. la an.

Nr. 50. Cu privire la instrucțiunea religioasă morală a credincioșilor, precum și la ridicarea prestigiului școalei confesionale din acest district:

Concluzele aduse în aceasta sesiune cu privire la raportul școlar al Consistorului din Arad ca senat școlar, se estind și asupra districtului dela Oradea-Mare.

Nr. 51. La rugarea înaintată în scris a lor 10 deputați sinodali

Prezidiul suspendă publicitatea și ordonează ședință conferențială.

Nr. 52. După încheierea ședinței conferențiale și redeschiderea ședinței publice se enunță următorul concluz:

Sinodul nu ia la cunoștință și nefiind motivată nu primește abdicarea membrilor din comisia epitropască.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proximă pe 20 Aprilie (3 Maiu) la orele 9 a. m., când va urma la ordinea zilei referada comisiei organizatoare și eventual referadele altor comisii, ședința se ridică la orele 7³/₄.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a VII-a ținută în 21 April (4 Maiu) 1911.

Ioan I. Papp
Episcop-președinte.

Dr. Romul Veliciu
notar.

Procesul comunei Brestovaț.

Procesul comunei bisericești Brestovaț, acum *Aga*, din dieceza noastră, e de un interes deosebit *principiar* pentru noi, de aceea îl vom schița pe scurt după cum urmează:

Când s'a decretat, prin dispoziție prealaltă, despărțirea ierarhică a Românilor de către Sârbi, și înființarea pe seama Românilor a Mitropoliei din Sibiu, comuna Brestovaț, acum *Aga*, ca comună românească, a trecut la Mitropolia noastră, și a fost încorporată la dieceza Aradului, la care aparține și astăzi. Deci în curs de 46 de ani a stat sub jurisdicțiunea Episcopului gr. ort. român din Arad.

La anul 1909, Mitropolia sârbească, pe motivul, că această comună numai din *greșală* ar fi trecut la Mitropolia Românilor, a început proces în contra Mitropoliei noastre, cerând dela judecatorie reîncorporarea comunei la Mitropolia sârbească, ori în cazul cel mai rău, decretarea comunei de *comună mixtă*, ca apoi credincioșii să poată împărți averea bisericească între două comune bisericești separate, română și sârbă.

Motivul invocat a fost acela, că această comună a fost curat sârbească, locuitorii ei au fost aduși din Montenegro, ca coloniști.

Din partea avocatului Mitropoliei noastre, *Dr. Emil Babeș*, s'a răspuns, că chestia nu aparține judecătorei, fiind ea regulată la timpul său pe calea învoelii reciproce. Dar și de altcum a intrat prescripția pentru revindicarea vre-unui drept oare care asupra acestei comune, în care de altcum nu se află, după statistica oficială, decât *un singur Sârb*.

Chiar și aceia, cari au cerut în declarația prezentată judecătorei din partea avocatului Mitropoliei sârbești, că *vreau și cer să fie reîncorporați la Mitropolia sârbească, sunt Români*, nu Sârbi, pentru că nu știu sârbește, căci declarația au scris-o numai după ce li s'a explicat cuprinsul ei în „*limba română*”. Iar după ce Mitropolia din Sibiu a fost înființată pe seama Românilor, cei de naționalitate română au să aparțină la Mitropolia aceasta, nu unde vreau ei astăzi, și unde vor vrea mâine.

Tribunalul regesc din Budapesta a dat ascultare motivelor înșirate din partea avocatului Mitropoliei noastre, *a respins cererea Sârbilor*, și i-a condamnat la purtarea cheltuielilor de proces, pe motivul principal, că *cu credincioși de naționalitate română nu se poate forma comună bisericească sârbească în Brestovaț*.

Tabla regească din Budapesta *a aprobat sentința*, și în ședința din 2 maiu n. a. *a aprobat-o și înalta Curie*.

Importanța principiară a acestei sentințe e acum următoarea: Se stabilește din partea justiției, că despărțirea hierarhică și împărțirea averii între credincioși de diferite naționalități, nu depinde dela voea și declarația credincioșilor, ci *dela naționalitatea lor*, și are să se facă *după naționalitate*, după limba pe care o vorbesc. Pot să tot declare cei din Brestovaț, că ei sunt Sârbi; prin faptul, că nu vorbesc sârbește ci numai românește, dovedesc că *sunt Români*, nu Sârbi, deci au să aparțină Mitropoliei române. Măneacă din acest principiu e evident, că Mitropolia poate să ceară despărțirea hierarhică și împărțirea averii comune și cu privire la credincioșii, cari eventual nu ar voi să iasă din legăturile hierarhice în cari se află. Va să zică, Mitropolia română e în drept să încorporeze, ori să ceară încorporarea credincioșilor de naționalitate română la Mitropolia română și în comune mixte, în cari credincioșii nu vreau să treacă la biserica, respective la Mitropolia noastră.

O sentință deci, cum am spus, de mare însemnătate principiară, la care poate să vină ocaziunea de a ne putea provoca cu bun succes.

Programa examenelor.

dela institutul ped.-teol. gr. or. rom. din
Arad pe anul școlar 1910/1911:

I. Cursul IV pedagogic.

Luni 9/22 maiu sistarea prelegerilor.

Vineri 13/26 maiu 8—12 a. m.: religie, română, pedagogie, germană, economie.

Vineri 13/26 maiu 3—6 p. m.: cant, tipic, muzică, igienă, gimnastică.

Sâmbătă 14/27 maiu 8—12 a. m.: maghiară, constituție, aritmetică, fizică, economie rațională.

La 3 p. m. conferință.

II. Examenele scripturistice de calificare învățătoarească.

Vineri 20 maiu (2 iunie) 8—12 a. m. română.

“ “ “ 3—7 p. m. pedagogie.

Sâmbătă 21 maiu (3 iunie) 8—9 a. m.: caligrafie.

Luni 23 maiu (5 iunie) 8—12 a. m.: maghiară.

“ “ “ 3—7 p. m.; germană.

Mărți 24 maiu (6 iunie) 8—12 a. m.: geometrie.

“ “ “ 3—7 p. m. desen.

III. Examen de curs.

Sâmbătă 21 mai (3 iunie) se sistază prelegerile și la 4 ore p. m. examen de gimnastică c. I.—III ped.

Luni 23 maiu (5 iunie) 8—12 a. m. c. III teol: esează, drept canonic, constituție, igienă.

Luni 23 maiu (5 iunie) 3—6 p. m. c. II. teol. dogmatică, istoria bisericii românești: morală, omiletică.

Mărți 24 maiu (6 iunie) 8—12 a. m. c. III ped. română, maghiară, germană, fizică. istoria patriei, economie.

Mărți 24 mai (6 iunie) 3—6 p. m. c. II. ped. română, maghiară, germană, economie.

Miercuri 25 maiu (7 iunie) 8—12 a. m. c. I—II ped. I teol. cant. tipic. muzică.

Miercuri 25 maiu (7 iunie) 3—6 p. m. c. III ped. și II. teol.: cant, tipic, muzică.

Vineri 27 maiu (9 iunie) 8—12 a. m. c. I ped.: română, maghiară, germană, istorie universală, geografie.

Vineri 27 maiu (9 iunie) 3—6 p. m. c. III teol.: cant, tipic.

Sâmbătă 28 maiu (10 iunie) 8—12 a. m. c. III teol. pastorală, catihetica, liturgică, română.

Mărți 31 maiu (13 iunie) 9—12 a. m. examen de calificare de curs: c. II ped.

Mărți 31 (13 iunie) 3—6 p. m. examen de calificare de curs: c. III ped.

Miercuri 1/14 iunie 8—12 a. m. c. I ped. religie, pedagogie, aritmetică, istoria naturală, economie.

Miercuri 1/14 iunie 8—12 a. m. c. II teol. română, esează, pedagogie, economie.

Miercuri 1/14 iunie 3—6 p. m. c. I. teol.: teologia fundamentală, română, economie.

Joi 2/15 iunie 8—12 a. m. c. II ped. religie, pedagogie, matematică, istoria naturală.

Joi 2/15 iunie 8—12 a. m. c. I teol.: studiu biblic, pedagogie, istoria bis.

Joi 2/15 iunie 3—6 p. m. c. III. ped.: religie, pedagogie, geografie, matematică, istoria naturală.

Vineri 3/6 iunie 8 a. m. conferință.

Duminică 5/18 iunie Te Deum și distribuirea testimoniilor.

IV Examen private.

Luni 6/19 iunie, examene private.

V. Examen orale de calificare învățătoarească.

Joi 9/22 și Vineri 10/23 iunie.

VI. Examen la școala de aplicație:

Sâmbătă 11/24 iunie.

Aviz!

Diracțiunea institutului pedagogic gr. or. român din Arad aduce la cunoștința publică că cu datul de 27 aprilie (10 maiu) 1911 Nr. 20 P 1910/11 a liberat duplicat de pe diploma de învățător de datul 31 aug. (12 sept.) 1891 Nr. 4030/469 com. esam. a învățătorului Aureliu Lepa. Arad, 2/15 maiu 1911.

Roman Ciorogariu.
director.

CRONICA.

Mulțămită. În numele bisericii gr. or. rom. din Dezna com. Arad grăbesc a aduce cea mai profundă mulțămită generosului mare bărbat al neamului nostru Vasile Stroescu pentru ofertul marinos de cor. 200 ce au binevoit a ne întinde la acoperirea și respective la renovarea bisericii noastre, — cu atât mai vărtos căci, eram lipsiți de material banal și Doamne bine ne cade când și nouă din depărtare mare ni-a dat cerescul părinte așa luciafăr binefăcător. Fie în cias bun bineprimită jertfa aceasta pe altarul Domnului. Doamne fericit ar fi neamul nostru când am avea asemenea imitatori în ceasuri grabnice spre îndurare.

Bunul Dzeu se-i răsplătească Ilustrului Domn toate binefacerile cu zile bune și deplină sănătate. În numele bisericii Zachari Mihaiu paroh și președintele sinodului parohial din Dezna.

Fostul proprietar D Török Gyula în Dezna a oferit bisericii gr. or. rom. din Dezna peste 9000 țigle de acoperiș aduse gata la locul bisericii în preț de cor. 500, iar Doamna proprietăreasă Török Margit au donat bisericii noastre în chip de suvenir cor. 200 de tot 700 de coroane pentru care binefacere în numele bisericii și pe aceasta cale viu a le da mulțămită oftându-le deplina sănătate. Dezna la 22 april 5 mai 1911. În numele bisericii Zacharia Mihaiu paroh președinte al sinodului parohial din Dezna.

Stanciu Păunescu. Preotul Stanciu Păunescu a fost caterisit de cătră sfântul Sinod al României pentru călcarea disciplinei preoțești. Rezvrătirea și-o continuă acum în revista „România Creștină” cu scop agitatoric contra autorității bisericești. La Dumineca Tomii a fost și în Arad, unde a asistat la serviciul divin și la deschiderea sinodului eparhial, dar nu s'a prezentat în cercurile mai înalte ci pe la margini a cercat să-și câștige abonamente pentru revista sa, bagseama să învenineze și sufletul preoțimei noastre cu pornirile sale anarhice. Vor fi multe de îndreptat în biserica autocefală română, dar nu Păuneștii sunt chemați a eluța independența bisericii române. Atragem atențiunea preoțimei noastre asupra acestei apariții de falși profeti ca să se ferească de cursele lor.

Cronică bibliografică

Am primit broșura „Simeon Florea Marian” schițe biografice de Liviu Fl. Marian. E biografia mult meritatului folclorist bucovinean, tipul ideal al preotului nostru. Pe 19 pagini scrise cu peană înmuiață în iubirea de părinți sunt condeiale cu obiectivitate valorile unei vieți jertfite pe altarul progresului nostru cultural.

Cine nu cunoaște numele mult regretatului preot bucovinean? Care prin muncă cinstită și neîntreruptă a scos din colbul peirei și a asigurat pentru totdeauna, bogăția sufletească a poporului nostru, obiceiurile și datinile moștenite din moșistrămoși.

Opurile lui număroase și de valoare ar trebui să figureze în toate bibliotecile noastre parohiale și să fie răsfoite cu căldura aceia, cu care au fost scrise de acest vrednic fiu de țaran. Cu atât mai vărtos, că încep curentele streine să ne înpiestrițeze obiceiurile — nota remarcativă a individualității noastre ca popor.

Suntem rugați a publica și următoarele: „Toți colaboratorii de pe vremuri ai părintelui S. Fl. Marian din Suceava (Bucovina) sânt rugați a face cunoscută adresa lor autorului (profesor în Suceava,) pentru a primi gratuit această broșură.”

Pentru copii. A apărut *Minunatele Isprăvi Vânătoarești și Călătoriile pe uscat ale Baronului Münchhausen* traducere de T. V. Negrescu. În toată literatura germană nu există lucrare care să fie mai populară printre copii. Cetirea întâmplărilor miraculoase și isprăvile de vânătoare ale celebrului Münchhausen, descrise cu mult humor, înveselește grozav de mult pe cetitori, încântați că pot ei singuri să-și dea seama de faptul că autorul nu face de cât să înșire la „minciuni”. În Germania *Münchhausen* a ajuns un fel de carte clasică națională, de rigoare în biblioteca ori cărți copil. Traducerea ei în românește se impunea, dat fiind succesul ce această lucrare are pe lângă micii cetitori și lipsa unei literaturi speciale pentru copii. Numeroase ilustrațiuni de o execuție ireproșabilă însoțesc textul. *Prețul 30 bani.*

Concurs.

Pentru îndeplinirea parohiei (II) dela mijloc din **Pecica-română**, ce se estinde dela Nr. de casă 562 dela George Puta până la Nr. de case 937 până la Stefan Hedeșan, devenită vacantă în urma trecerii la cele eterne a parohului Stefan Tămășdan prin aceasta se publică concurs cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Beneficiul va consta :

1. Una sesiune parohială pământ arător cu apartementele ei :
 - a.) grădina-trifoște de sub vii,
 - b.) grădina de legume numită „prund”.
2. În răscumpărarea birului anual 600 cor. dela biserica, solvinde anticipative în patru rate anuali egali.
3. Stolele legale.
4. Competințele lăsământari dela părăstasele fundamentale.

Alegândul preot va avea să se îngrijească de locuință pentru sine, să supoarte toate dările publice după întreg venitul beneficiat, să implinească toate funcțiunile, ce cad în competența sa în și afară de biserica, și să catehizeze la toate școalele noastre confesionale gr. or. române din loc fără alta remunerațiune.

Parohia fiind de clasa primă, dela recurenți se cere să aibă VIII clase gimnaziale cu examen de maturitate și testimoniu de evalificațiune pentru parohii de clasa primă.

Reflectanții să se prezenteze în sf. biserica — cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii — spre a-și arăta desteritatea în rituale și oratorie.

Recursele adresate comitetului parohial din Pecica-română, să se înainteze P. O. Oficiu protopresbiteral din Arad.

Din ședința comitetului parohial din Pecica-română, ținută la 10/23 martie 1911.

Aoram Puta
președinte.

Ștefan Roja
notar.

În conșelegere cu : *Vasile Beleş* protopresbiter.

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei, devenită vacantă prin trecerea din viață a parohului Ioan Iercan din **Siclău**, pe baza ordinațiunei consistoriale de sub Nrul 2345/911 prin aceasta din oficiu să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele acestei parohii sunt: 1. Una sesiune pământ comasat cu competențele de pășune, o trifoște și o jelerie; 2. uzufructul unui intravilan gol; 3. birul legal; 4. stolele legale; 5. întregirea dotațiunei dela stat, conform evalificațiunei.

Alesul va suporta toate soiurile de contribuțiuni ce cad după pământul ce'l va beneficia și va catehiză la școlile noastre confesionale și la aceea de stat fără ori ce remunerație specială.

Parohia fiind de **clasa primă**, dela recurenți să recere cvalificațiune corespunzătoare pentru asemenea parohii.

Să observe, că pentru cazul, când s'ar reactivă parohia a treia din această comună, alesul are a ceda pe acei poporeni din parohia sa, cari au aparținut odinioară parohiei a treia, fără a-și putea forma drept la stare recompensă pentru aceasta față de parohie.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă adrese comitetului parohial ort. rom. din Șiclău, să vor subșterne la oficiul protopopesc ort. rom. al Chișineului în Nadab (com. Arad), având recurenți în termenul concursual a să prezentă în s. biserică din Șiclău, pentru a arată desteritatea în oratorie și tipic, ținând cont de dispozițiunile §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii.

Nadab, 1/14 maiu 1911.

Demetriu Muscanu adm. ppesc.

—□—

1—3

Pe baza rezoluțiunei Veneratului Consistor diecezan din 17/30 martie a. c. Nr. 1705/1911, prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. I. din **Vălcani** devenită vacantă, în urma trecerii la cele eterne a preotului Mihaiu Zomborean cu termenul de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Sesiunea parohială constatătoare din 65 jughere catastrale;
2. Stolele legale;
3. Birul preoțesc legal;
4. Alegându-l preot are să-și plătească toate dările publice după sesiunea parohială și după întreg venitul beneficiat. Are a se îngriji de locuință și e obligat a catehiză la școalele confesionale gr. or. române din loc fără alta remunerațiune.

5. Dela recurenți să cere cvalificațiune de clasa primă;

6. Reflectanții vor avea a se prezentă în Sfta biserică din loc cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, spre a-și arată desteritatea în rituale și omiletică;

7. Rugările de concurs instruate conform prescrișelor §-lui 13 din Statutul organic sunt a se înaintă Prea Onoratului Oficiu Protopopesc în B. Comloș (Nagy-Komlós) cottul Torontal.

Dat din ședința comitetului parohial ținută la 1/14 aprilie 1911.

Titus Papp
notar.

Ștefan Opresan
paroh-președinte.

În conșelegere cu: *Mihai Păcățianu adm. ppesc.*

—□—

1—3

Amăsurat ordinului Ven. Consistor diecezan de Nr. 4612/1911 prin aceste să escrie **din nou concurs** pentru îndeplinirea postului de **capelan temporal** la parohia de cl III din **Madrigești S. Buceava** (protoprezbiteratul Halmagiului) cu termen de **30 zile** dela I-a publicare în „Biserica și Școala.“

Emolumentele sunt: a) 34 jugere sesia parohială, pământ arător și fanaț dela parohia matră Madrigești. b) birul parohial câte o măsură de cucuruz sfărmat după fiecare număr de casă atât din matră cât și din filia S. Buceava circa 100 măsuri. c) Stolele legale Din toate acesta alesul va beneficia $\frac{1}{2}$ iar casa parohială rămâne în folosința parohului G. Leuca până trăiește.

Dările publice le va solvi după sesiunea parohială pe $\frac{1}{2}$ alesul capelan.

Doritorii de a ocupă acest post sunt poțțiți ca recourse lor ajustate conform „Regulamentului“ și adrese comitetului parohial din Madrigești S. Buceavă să le înainteze în termenul susarătat pe calea oficiului protoprezbiteral din Halmgiu (Nagyhalmagy) totodată sunt invitați să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare sub durata concursului în biserică din Madrigești servind ori predicând spre a să face cunoscut poporului.

Comitetul parohial din Madrigești S. Buceava.

În conșelegere cu mine: *Cornel Lazar* protoprezbiter.

—□—

1—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza incuviințării V. Consistor Nr. 5097/909 prin aceasta se escrie licitațiune minuendă pentru edificarea din nou a sf. biserici gr. or. rom. din comuna **Marosaszó** (fost Hoszuszo) Ususău com. tat. Timiș, cercul Lipovei cu termin pe ziua de **8/21 mai** 1911 la 2 ore d. a. în localitatea școalei.

Prețul de esclamare 34613 cor. 68 fil. adică treizeci și patru de mii șase sute treisprezece cor. 68 fil.

Doritorii de a licita au se depună în bani sau hârtie de valoare un vadiu de 10% dela prețul de esclamare.

Reflectanții nu au drept de a pretinde diurne, viatec și spese de călătorie.

Comuna bisericescă își rezervă dreptul de a angajă pe acel reflectant în care va avea mai multă încredere.

Planul precum și preliminarul de spese se pot vedeă la oficiul parohial din Marosaszó Ususău în orele oficioase.

Contractul incheiat pentru întreprinzători va fi îndată după subscriere valabil, pentru comuna bisericescă însă numai după aprobarea V. Consistor.

Marosaszó Ususău la 25 april (8 mai) 1911.

Comitetul parohial.

—□—

2—3

În urma rezoluțiunei Ven. Consistor datul 10/23 martie 1911 Nrul 1483/911 se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru adaptarea s. biserici din **Bucovăț** (Bukovecz) ppresbiteratul Timișorii cu termin pe ziua de **15/28 mai** 1911 la 3 ore p. m., în școala confesională din loc.

1. Prețul de esclamare 16503 cor. 92 fil.

2. Planul și preliminarul de spese se pot vedeă la oficiul parohial local. Condițiunile se vor publica înainte de începerea licitațiunei.

3. Reflectanții vor avea să depună înainte de începerea licitațiunei vadiu de 10%, în bani gata, din prețul de esclamare.

4. Pentru participare la licitație reflectanții nu pot formulă nici o pretensiune.

5. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da lucrarea în întreprindere fără privire la rezultatul licitațiunei acelu reflectant în care are mai multă garanță materială și morală.

Dat din ședința comitetului parohial ținută la 17/30 aprilie 1911.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezb.: *Dr. Tr. Putici.*

—□—

2—3